

VALLIBONA

Comarca: Els Ports

Idioma: Valencià

Ajuntament

Direcció: Travessera Forn, 1 CP: 12315
Tel: 964172020 Fax: 964172020

Corporació Municipal

	Alcaldia	Regidories
Dones		
Homes	1	4

A) POBLACIÓ:

Anys	1986	1990	2000	2006
Habitants	140	123	93	100

Informació actualitzada relativa a la població: <http://www.ive.es/ive/mun/fichas/cas/Fichas/12127.pdf>

B) RECURSOS DEL MUNICIPI

B1) Infraestructures y serveis

Infraestructures esportives

- Piscina
- Poliesportiu

Infraestructures culturals

- Museu d'antics oficis. Antiques Escoles. Tr. Forn, 4

Serveis públics

- Cabina Rural. Pl. Sant Antoni s/n. Tel. 964172029
- Oficina de correus, el carter recull les cartes diàriament.

Serveis oferts per professionals

- Treballadora social mancomunada (Mancomunitat Comarcal Els Ports).
- Agent d'Ocupació i Desenvolupament Local (AEDL), Dijous de 8 a 15 h, en el Ajuntament.

Serveis sanitaris

- Metge de Vallibona: Pl. Escoles, s/n. Tel. 964 17 20 32.

Serveis d'educació

- En la actualitat l'escola esta tancada, ja que no hi ha suficient nombre de xiquets i xiquetes en edat escolar, així doncs, tenen que ser traslladats a l'escola de Morella.

Serveis d'oci i hoteleria

Cafeteries, restaurants i bars

- Bar-Restaurant La Carbonera. Pl. Sant Antoni,s/n. Tel. 964172000

Hostals

- Hostal La Carbonera. Pl. Sant Antoni,s/n. Tel. 964172000

Càmping

- Zona d'acampada. Ajuntament de Vallibona.

Actes culturals i d'oci

- Rogativa a Pena-roja de Tastavins. Cada 7 anys, el dia després de l'Ascensió es celebra la rogativa de trobada amb la població de Pena-roja. Es tracte d'un fet històric que perdura des de l'any 1347.

Festes

- Sant Antoni, es celebra un cap de setmana proper al 17 de gener.
- Setmana Santa.
- Festes Majors d'agost, en honor a Sant Domènec y Santa Àgueda, es celebren la segona setmana d'Agost.
- Festes d'octubre, es commemoren las antigues festes del poble que des de fa ja uns anys es varen canviar al mes d'Agost.

B2) Urbanisme i vivenda

Municipi format per dos nuclis urbans:

- **Nucli urbà.** Vallibona va comptar amb muralles, d'origen musulmà, de les que avui només queden restes.

Destaquen especialment alguns dels seus portals-fossos amb l'estructura urbana més antiga. La torre que actualment forma part de l'església parroquial, era una de les tres torres de defensa amb què comptava la població, habilitada per a construir el campanar. És unes de les escasses restes d'arquitectura mudèjar que encara es conserven.

En l'actualitat el nucli urbà de Vallibona es troba totalment rehabilitat, així doncs, podem dir que Vallibona és, sens dubte, un dels pobles millors conservats de tota la Comunitat Valenciana, amb el 90% de les seues cases anteriors al 1900.

- **Masos.**

Hi ha que destacar la gran quantitat de construccions aïllades, masos, que existeixen, encara que no en les millors condicions, alguns d'ells construïts als cims i llocs més insòlits. Al voltant dels masos existeixen nombroses construccions en pedra seca: marges, barraques de pastor, pous, pous de neu, molins de blat, carboneres...

Zones d'interès patrimonial:

- **Església de la Mare de Déu de l'Assumpció, Bé d'interès Cultural** C/ Pujada Torre s/n.

En aquesta església es celebraren, entre 1411 i 1414, algunes de les reunions que portaren a Morella el rei, Ferran, el papa, Benet XIII, i el sant, Vicent Ferrer, per tal de concloure amb la divisió eclesial i papal, coneguda com Cisma d'Occident. Probablement eixos esdeveniments històrics i la importància de la ciutat morellana, a la que pertanyia com hem dit Vallibona, propiciaren la riquesa que anirà atresorant l'església parroquial i, concretament, l'obra de la seua sostrada medieval.

Descansant sobre els arcs diafragma de pedra pot observar-se la sostrada medieval. De fusta policromada, la pintura conserva un colorit viu en el que predominen el roig, groc i verd. Escuts nobiliaris, escenes cortesanes, representacions bíbliques, animals antropomòrfics, flors, grafies cúfiques, etc..... configuren un artesanat que ha estat considerat com un dels més rellevants d'Espanya i encara d'Europa. Però també el campanar presenta característiques peculiars i originals. Es tracta d'una antiga torre de defensa, junt a altres dos avui desaparegudes, que ofereix un dels pocs elements arquitectònics mudèjars de la zona (cal esmentar que les lletres cúfiques de la sostrada permeten, amb la remodelació del campanar, assegurar una intervenció mudèjar valenciana o aragonesa en l'església).

Un altre element valuós de l'església, en aquest cas moble però inserit en l'estructura, és l'orgue de 1791 que actualment està en desús, sent un dels pocs orgues que encara subsisteix en la diòcesi de Tortosa.

Antigüedad Siglo XIII.

- **Ermites de Santa Àgueda i Sant Domènec**

En el terme municipal existeixen dues ermites, una dedicada a Santa Àgueda i una altra a Sant Domènec. Santa Àgueda presenta dues característiques singulars, és tracta d'un peculiar temple romànic de reconquesta i es troba enclavat en una lloma de fortes ressonàncies esotèriques, en els últims anys s'ha recuperat la romeria que es realitzava antany. Pel que fa a Sant Domènec, es diu que va ser construïda o va instar que s'edificara Sant Vicent Ferrer, en el segon decenni del segle XV. No obstant això, la documentació fa ja referència a Sant Domènec de Vallibona l'any 1289. Es mostra com un superb conjunt monàstic. També s'han realitzat inversions, que han permès la seua restauració parcial.

- **Ajuntament.** Edifici d'interès arquitectònic, en el qual també es troba l'antiga presó.

B3) Comunicacions

Transport:

- No existeix transport públic.

B4) Associacions

- Associació cultural Amics de Vallibona.
- Col·lectiu Avinsilona.
- Associació de Pensionistes Santa Agueda.

B5) Recursos naturals/ Paratges naturals

- **Parc natural de la Tinença de Benifassà.** El Parc Natural de la Tinença de Benifassà s'estén per la comarca històrica del mateix nom i pel terme de Vallibona. Es va declarar el 19 de maig de 2006 pel Decret 70/2006, del Consell. Abraça unes 5.000 ha, i afecta quasi 26.000 ha amb el seu Pla d'ordenació de recursos naturals. Aquest territori es troba travessat pels rius Sénia i Cérvol, que solquen els últims contraforts del sistema ibèric, i abracen les poblacions de la Pobla de Benifassà, Coratxà, el Boixar, Fredes, el Ballestar, Bel (Rossell), Vallibona i Castell de Cabres.
- **LIC de la Tinença de Benifassà, Turmell i Vallivana.** A més de la protecció que ofereix el parc natural, la Tinença de Benifassà, el Turmell i Vallivana estan protegits per tractar-se d'un lloc d'interès comunitari (LIC), en total abraça unes 49.597 ha i s'estén per els termes de Morella, Herbés, Castell de Cabres, La Pobla de Benifassà, Vallibona, Rosell, Canet lo Roig, Xert i Catí. Ací podem trobar representats una gran varietat de hàbitats associats a la mitja muntanya mediterrània, que en conjunt alberguen una elevada diversitat tant pel que fa a la fauna com a la flora, amb una bona representació d'endemismes locals.
- **ZEPA de la Tinença de Benifassa i les serres del Turmell i Vallivana** En el terme de Vallibona es troba catalogat com Zona d'Especial Protecció per a les aus (ZEPA), amb la finalitat de protegir els hàbitats dels ocells que a nivell europeu tenen problemes de conservació. Dins d'aquesta zona s'han d'evitar totes les actuacions que puguin contaminar o deteriorar els hàbitats existents, així com perjudicar a les espècies d'ocells presents.
- **Microreserva Cresta del Turmell.** En els termes de Xert i Vallibona trobem esta microreserva sobre penyals i pedregars calcaris, pinedes negrals i carrascals subhumits. En estos hàbitats trobem poblacions de les espècies d'especial interès: *Arenaria conimbricensis*, *Armeria fontqueri*, *Biscutella fonqueri*, *Coronilla emerus*, *Daphne laureola*, *Lonicera pyrenaica*, *Polygonatum odoratum*, *Sorbus aria*, *Thymus willkommii* e *Ilex aquifolium*.

 Arbres monumentals o singulars. En l'entorn de Vallibona podem contemplar una gran quantitat d'arbres singulars:

- Roure del Mas de Miquel.
- Roures del Barranc de la Teuleria.
- Carrasca de la Caseta.
- Carrasca de Sant Domènec.
- Carrasca del Mas de Miquel.
- Carrasca Grossa de la Fou.
- Roure de Pasqualet.
- Pi Gros de la Umbria.
- Roures del Mas de Querol.

 Senders i camins (rutes excursionistes)

Camí de la Rogativa de la Mare de Déu de la Font

El camí d'esta històrica rogativa ix del centre de Vallibona, passa pel depòsit d'aigua i segueix junt al Barranc de la Gatellera, per a desviar-se i enfilarse cap al mas Grau i seguir fins al mas de Prados, lloc ideal per a un breu descans. Es continua per la caseta dels Bous, en el terme de Castell de Cabres, per a recórrer la serra de les Albardes i creuar el barranc de l'Avellanar, pel port del Quinto i arribar a la població de Coratxar. Des d'ací es continua ascendint fins al Cingle de Sant Jaume (1280 m), amb unes increïbles vistes panoràmiques, per a iniciar un vertiginós descens fins Pena-roja, amb les Roques del Masmut com a referència. S'entra en esta població pel Pont Xafat, creuant el seu nucli urbà i es descendeix fins al santuari de la Mare de Déu de la Font. La tornada es fa per Herbés i pel riu de Castell de Cabres.

Ruta botànica (camí de la Fonteta Fenàs)

La ruta comença a la Font Vella, seguint l'antic camí de la Fonteta Fenàs. El sender ens permet fer un tranquil passeig per un itinerari senyalitzat. Durant el camí podem observar alguns arbres amb rètols pirografiats, que ens informen sobre el seu nom comú. Des de la Fonteta Fenàs, tenim un magnífic mirador del casc urbà de Vallibona.

Sender GR-7 per Vallibona

La senda de Gran Recorregut GR-7 forma part de la xarxa de sendes europees, amb la nomenclatura E-4 que uneix els Pirineus amb Tarifa. En l'àmbit territorial dels Ports, creua de nord a sud tota la comarca, recorrent de forma descendent extraordinaris entorns naturals, i pel terme de Vallibona els següents llocs d'interès turístic:

- Nucli urbà de Vallibona, passant per la Plaça i el centre del Poble.
- Riu Cèrvol i Pont de Cap de la Vila.
- Barranc de la Gatellera, es tracta d'un barranc agrest amb una gran mola rocosa i un pronunciat desnivell fins a arribar al poble.
- Tossal Gros, cima situada a 1253 m, des d'on es contempen unes impressionants vistes panoràmiques del municipi de Vallibona.

 Fonts. El terme municipal de Vallibona podem trobar nombroses fonts naturals que han anat proveïnt durant segles als habitants d'aquestes terres fins arribar a l'actualitat, entre altres podem destacar la Font de les Roques situada prop del Tossal Gros (1254 m), la Font de Sta. Àgueda, la Font del Noto, la Font del Mas d'en Tena, la Font dels Corralers i la Font de l'Estret; totes aquestes tenen la peculiaritat que s'estenen per tot el terme i en general a la seua vora s'assenta un mas. Menció especial rep la Font Vella, que es troba a escassos metres del casc urbà de la població, i que en l'actualitat està envoltada per un àrea recreativa, de la que tant els vallibonencs com els visitants podem gaudir.

 Riu Cèrvol i Barranc de la Gatellera. El riu Cèrvol o de les Corses, és l'únic riu valencià que no té una intervenció humana en cap lloc del seu llit. Naix a Cap de Riu, prop del port de Torre Miró, al límit de Castelló amb Terol, i desemboca a Vinaròs. La vall del riu s'obri entre la Tinença de Benifassà al nord i la serra del Turmell al sud, en el centre s'ubica Vallibona, assegurada sobre un meandre del riu. Es tracta d'aigües d'un cabal brau, que al seu pas deixava una riquesa fins fa 25 o 30 anys, ja que els habitants d'estes terres van saber canalitzar el treball i l'enginy per tal de construir molins fariners per a moldre el gra.

C) FONTS ECONÓMIQUES I ACTIVITATS LABORALS

C1) Empresarials/ Agrícoles/ Ramaderes

En l'actualitat la major part de les persones es troben jubilades, tradicionalment es basava fonamentalment en la ramaderia, l'agricultura i el carbó vegetal, en l'actualitat les activitats laborals es centren en brigades forestals, construcció i hostaleria.

Última actualización de los datos: octubre 2008